

Nr 192.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1918 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om bidrag av statsmedel till inrättande och upprätthållande av Nobelinstitutet.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr K. Hildebrand väckt motion (nr 177), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har föreslagits, att riksdagen måtte för år 1919 anvisa ett belopp å extra stat under åttonde huvudtiteln å 200,000 kronor att utbetalas till Nobelstiftelsen för att i enlighet med av Kungl. Maj:t fastställda villkor tillgodoföras med lika belopp de fyra svenska Nobelprisgrupperna såsom bidrag till inrättande och upprätthållande av deras Nobelinstitut.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet delar motionärens uppfattning om den utomordentliga vikten för hela vårt lands inre ekonomiska utveckling av, att den inhemska vetenskapliga forskningen på olika områden må kunna under fria former växa sig stark och att ett intimt samarbete äger rum mellan det vetenskapliga tänkandet och experimenterandet å ena sidan och den praktiska industriverksamheten å den andra.

Glädjande nog hava också, såsom motionären framhåller, hos oss under krigsåren allt flera ansatser till ett sådant samarbete mellan vetenskap och näringsliv framträtt, och detta på initiativ såväl av enskilda personer som av vetenskapliga institutioner.

Att staten bör, där så erfordras, kraftigt stödja alla lämpliga åtgärder för ett dylikt samarbete till gagn för hela näringslivet, finner också utskottet självklart.

Då motionären emellertid framhåller, att vi i vårt land, förutom de med Nobelstiftelsen förbundna instituten, äga blott ett fåtal och därtill allt för klen utrustade anstalter för vetenskaplig forskning av den typ, som erfordras, nämligen vetenskapsakademiens tre institutioner för fysik, astronomi och zoologi, samt att jämte sagda stiftelse för understöd åt dylik friare forskning endast finnas grundade några fonder av anspråkslösare dimensioner för särskilda ändamål, vill utskottet dock erinra dels att, sedan förevarande motion framlagts, en högst betydande donation tillkommit, den Wallenbergska, om 20 miljoner kronor, avsedd att tillgodose bland annat vetenskapliga och kulturella syften samt att främja handel, industri och andra näringar inom landet, dels ock att, därest Kungl. Maj:ts av utskottet i denna dag avgivet utlåtande tillstyrkta proposition angående användning för kulturella ändamål av viss del av den svenska Längmanska donationsfondens avkastning blir av riksdagen bifallen, halva årliga avkastningen av den med litt. B betecknade delen av denna fond inom kort skulle kunna tagas i bruk för därmed avsedda ändamål: vetenskaper, sköna konster, litterära arbeten m. m. dyl. Det sålunda från fonden disponibla årliga beloppet kan för närvarande beräknas till omkring 40,000 kronor. Vidare föreligger, enligt vad utskottet har sig bekant, ett från kommerskollegium utgånet förslag om inrättande av en s. k. ingenjörsvetenskapsakademi, avsedd att befordra det tekniskt-vetenskapliga arbetet i landet. Denna institution skulle inrättas i ungefärlig överensstämmelse med nuvarande vetenskapsakademien och förses med studie- och forskningsinstitut samt uppehållas med dels statsmedel och dels av industrien tillskjutna medel. För genomförande av förslaget, som omfattas med stort intresse i industriella kretsar, lära betydande belopp hava tecknats och har ansökan om beredande av statsbidrag för ändamålet till Kungl. Maj:t ingivits.

Genom en sådan anstalts upprättande skulle givetvis i avsevärd grad främjas en stor del av de syftemål, motionären haft med sitt förslag.

Att även de s. k. Nobelinstituten i berörda avseende hava en stor uppgift att fylla är obestridligt, vadan ett påskyndande av desammas utveckling och ändamålsenliga utrustning måste vara synnerligen önskvärt.

Mot förslaget att med statsmedel understödja institutioner tillhörande en efter våra förhållanden så betydande fond som Nobelfonden ställer sig emellertid utskottet mycket betänksamt, särskilt med hänsyn till nu rådande statsfinansiella förhållanden. För övrigt finner utskottet den av motionären lämnade utredningen av frågan i åtskilliga avseenden icke

vara så fullständig, att utskottet enbart på densamma skulle kunna grunda ett tillstyrkande av motionen.

Utskottet föreställer sig också, att Kungl. Maj:t i samband med frågan om begärt anslag till den föreslagna ingenjörsvetenskapsakademien ej torde underlåta att taga i övervägande, om och i så fall vilka åtgärder böra vidtagas för främjande av en kraftigare utveckling än hittills av de med nämnda institution i åtskilliga avseenden närbesläktade Nobel-institutet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Hildebrands förevarande motion icke må
av riksdagen bifallas.

Stockholm den 31 maj 1918.

På statsutskottets vägnar

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 191.

Reservation:

av herrar *S. H. Kvarnzelius* och *K. A. W. Björck*, vilka ansett att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i det av motionären angivna syftet.